

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobkyně: **T. U.**, zast. JUDr. Vratislavem Kohoutem, advokátem se sídlem Praha 3, Milešovská 6, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2004, č. j. 10 Az 155/2003 – 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 13. 5. 2003, č. j. OAM-1255/AŘ-2002 byl zamítnut rozklad podaný proti rozhodnutí ze dne 11. 10. 2001, č. j. OAM-6263/VL-08-ZA04-2001. Tímto rozhodnutím nebyl žalobkyni udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ust. § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně bylo žalovaným rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu, která byla výše označeným rozsudkem Městského soudu v Praze jako nedůvodná zamítnuta.

V kasační stížnosti, podané z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), stěžovatelka uvádí, že jak žalovaný, tak soud nespravedlivě rozhodl ve věci její žádosti o udělení azylu. Dle názoru stěžovatelky soud „v její prospěch nevyužil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 správního řádu“ a za ne zcela pravdivé považuje konstatovaní soudu, že žalovaný její situaci řádně a podrobně hodnotil v souvislosti s informacemi o zemi původu a jejími tvrzeními. Poukazuje přitom na obsah Zprávy MZV USA o dodržování lidských práv v Gruzii za r. 2000 ze dne 25. 2. 2001. V této souvislosti uvádí, že jejím důvodem pro opuštění vlasti byla skutečnost, že se Gruzie stala „klanovým státem“, v němž je velká zločinnost, nezaměstnanost a hospodářský úpadek. Vláda je složena ze zkorumpovaných úředníků, mírné demonstrace jsou napadány, lidé zaujímající jiný politický názor než vláda jsou ponižováni a fyzicky napadáni. Sama stěžovatelka byla při demonstraci v r. 2001 napadena a od té doby trpí částečnou ztrátou sluchu, jež se obtížně obnovuje; kvůli svým politickým názorům dvakrát ztratila místo na vysoké škole, bylo jí vyhrožováno. Výše uvedené okolnosti a neutěšená situace v její zemi na ni velmi psychicky působily a jejich vyústěním byl odchod z Gruzie. Uvádí, že v řízení před správním orgánem uvedla pouze „obecné poznámky několika směrů útoku“ na její osobu, a proto požaduje, aby byl v tomto řízení její spis důkladně prostudován a posouzeno nebezpečí, jež by jí při návratu hrozilo. Namítá rovněž, že se žalovaný i soud nedostatečně zabývali otázkou, zda byly naplněny podmínky pro udělení azylu z humanitárních důvodů dle § 14 zákona o azylu, v této souvislosti poukazuje na svůj věk a dosažené vzdělání.

Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Součástí podané kasační stížnosti je i návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu § 107 s. ř. s.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Ve věci řízení o kasační stížnosti plně odkazuje na správní spis, zejména vlastní podání stěžovatelky a výpovědi učiněné ve správním řízení. K námitce stěžovatelky týkající se udělení azylu z humanitárních důvodů připomíná, že toto je na volné úvaze správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud v omezeném rozsahu. Žalovaný se zabýval i touto možností, avšak neshledal v případě stěžovatelky žádné důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by jí azyl dle § 14 zákona o azylu udělil. Kasační stížnost stěžovatelky považuje za nedůvodnou a navrhuje proto její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno po nezbytném poučení účastníků řízení věcně, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatelka podala návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 30. 6. 2001. V návrhu uvedla, že svoji vlast opustila z politických důvodů. Nebyla aktivní stoupenkyní nějaké strany, ale nemohla se vyrovnat s bezprávím, které

tam panuje. Přestože se neúčastnila žádných demonstrací a mítinků, musela kvůli své politické orientaci (byla zastánkyní národnostní vlády prezidenta G.) opustit univerzitu. Dalším důvodem bylo, že její bratr byl při účasti na poklidné demonstraci v r. 2001 brutálně zbit. V České republice by chtěla pokračovat ve studiu.

Při pohovoru k podanému návrhu, který se konal dne 20. 8. 2001 stěžovatelka k důvodům pro opuštění vlasti uvedla, že „to nebylo nic bezprostředního, trvalo to roky“, nebyla schopna morálně a psychicky unést situaci v Gruzii. Při pokojném mítinku v roce 2001 byl napaden její bratr i ona, po tomto útoku asi měsíc neslyšela na jedno ucho. Ke svému napadení posléze uvedla, že ani neví, zda byla zraněna, či to bylo „od nervů“, ji osobně nikdo nenapadl, byla mezi lidmi, byl tam zmatek, neví zda byla napadena. Ke své účasti na demonstraci rovněž uvedla, že se nikdy o politiku nezajímala, svojí účastí chtěla jen vyjádřit lásku k vlasti. Před účastí na zmíněné demonstraci byla v r. 1997 pro „své jiné názory“ (byla zviadistkou – což znamená, že měla ráda prezidenta G. a jeho vládu) propuštěna ze zaměstnání, posléze uvedla, že jí to nikdo nevytkl, pracovní smlouvu sice měla, ale nebyla v trvalém pracovním poměru. Jak však sama uvedla, skutečnost že je zviadistkou neznamenala, že by neměla ráda současného prezidenta. Z dalšího zaměstnání pak odešla z důvodu nevyplácení a opožděného vyplácení mezd. Na rozdíl od své výpovědi při podání žádosti o azyl při tomto pohovoru uvedla, že ještě před r. 2001 občas chodila na mítinky, aktivně se jich však nezúčastňovala, pouze poslouchala, proti současné vládě nic neměla, ale zajímaly jí názory lidí. Kvůli účasti na nich ale žádné problémy neměla, až po poslední účasti v r. 2001 jí bylo telefonicky vyhrožováno. Dále uvedla, že má strach kvůli tomu, co se v Gruzii děje, neboť „když je člověk aktivní, neví, co se stane zítra“, což ona psychicky nezvládá. Ona sama proti vládě nic nemá, ale je tam velká korupce, nevyplácejí se důchody, náboženství „není v pořádku“. Na dotaz co by se stalo, kdyby se vrátila zpět odpověděla, že neví.

Dle úředního záznamu stěžovatelka po provedeném pohovoru sama sepsala své důvody, které ji vedly k opuštění vlasti. V tomto dopise popsala hospodářskou situaci země, vyjádřila své názory na činnost policie, na nezávislost Gruzie, její zahraniční politiku, znovu se vrátila k průběhu demonstrace v r. 2001 a ztrátě zaměstnání.

Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 11. 10. 2001 stěžovatelce azyl neudělil a rozhodl, že se na ni nevztahuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu, neboť po provedeném dokazování dospěl k závěru, že stěžovatelka nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12, 13 zákona o azylu a neshledal důvody pro jeho udělení dle § 14 tohoto zákona.

Proti rozhodnutí žalovaného podala stěžovatelka rozklad, tento byl dne 13. 5. 2003 zamítnut a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného stěžovatelka v obecné rovině namítla porušení procesních ustanovení správního řádu, kterých se měl správní orgán dopustit, a uvedla, že návrat do Gruzie by byl nebezpečný, její zážitky u ní vyvolávají strach z dalšího pronásledování, vyhrožování a „možná i něčeho horšího“.

Žalobu stěžovatelky soud jako nedůvodnou zamítl. V rozsahu žalobních námitek přezkoumal rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že žalobkyní uváděné důvody nelze podřadit pod žádný ze zákonných důvodů zákona o azylu, pro který by bylo možno stěžovatelce azyl udělit. Neshledal ani procesní pochybení, které stěžovatelka žalovanému v obecné rovině vytýkala.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích uplatněného důvodu dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let.

Podle ustanovení § 14 zákona o azylu lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod udělení azylu podle § 12.

Stěžovatelka jako důvod podání kasační stížnosti uvedla § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a tvrdí, že správní orgán i soud nesprávně posoudili otázku existence důvodů pro udělení azylu.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Městský soud v Praze byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Ze spisového materiálu, tak jak byl předložen městskému soudu a následně Nejvyššímu správnímu soudu, jednoznačně vyplynulo, že stěžovatelka sama nikdy nevyvíjela žádnou činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod a ani se sama nijak politicky neangažovala. Pouhá její pasivní účast na pokojných mítincích a osobně pociťovaná nespokojenost s hospodářskou a sociální situací v zemi, jež u ní vedla podle jejího vyjádření k pocitům frustrace, není sama o sobě důvodem dle § 12 zákona o azylu pro udělení azylu v ČR. Rovněž tvrzení stěžovatelky o tom, že kvůli svým politickým postojům přišla o zaměstnání, že byla při demonstraci napadena a zraněna, nelze přijmout jako věrohodná, neboť sama stěžovatelka se k těmto otázkám vyjadřovala v průběhu správního řízení nepřesvědčivě a její jednotlivá tvrzení byla mezi sebou v rozporu.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR,

tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

K námitce stěžovatelky, že se žalovaný ani soud dostatečně nezabývali možností poskytnutí azylu z humanitárních důvodů dle § 14 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení azylu je zcela na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení se judikatura soudů ustálila na názoru, že zákon vytváří kriteria podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v její zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu neuváděla; takovým důvodem bezesporu není věk stěžovatelky, které v době rozhodování žalovaného bylo 51 let, její vzdělání a ani její nespokojenost se situací v zemi a její osobní pocity duševní nerovnováhy z této situace plynoucí.

Žalovaný ani soud tedy nikterak nepochybili, když shledali, že stěžovatelka neuvedla v řízení před správním orgánem žádné důvody podřaditelné pod ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházel má proto oporu ve spise a není s ním v rozporu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení

úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. září 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu